

[Thestrup.]

fremkommet ved brud på tavshedspligten, og spørgsmålet om straf for den ansattes egen udnyttelse uden videregivelse og henstillinger — som registerudvalget har gjort det — at spørgsmålet tages op til overvejelse.

Forslaget påregnes ikke at medføre udgifter for staten.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen): Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om fællesantenneanlæg m. v.*

Efter § 8 i den gældende lov nr. 413 af 18. december 1968 om fællesantenneanlæg m. v. skal loven tages op til revision i folketingsåret 1971-72.

Det udarbejdede lovforslag sigter udelukkende på at udskyde tidspunktet for denne lovrevision til folketingsåret 1972-73.

Som angivet i den skriftlige fremsættelse af forslag til den gældende lov om fællesantenneanlæg m. v. (Folketingstidende 1968-69 sp. 523) angav den daværende minister for kulturelle anliggender som motivering for forslaget fremsættelse bl. a., at den gældende lov nr. 215 af 11. juni 1959 om radiospredning næppe kunne antages at omfatte udsendelsesvirksomhed pr. tråd, og at der derfor var mulighed for, at den eneret, der efter loven er tillagt Danmarks radio med hensyn til spredning af radio- og fjernsynsprogrammer, rent faktisk vil kunne undergraves gennem benyttelsen af fællesantenneanlæg til fordeling af private udsendelser, herunder reklameprogrammer. Ministeren henviste i denne forbindelse til, at spørgsmålet om Danmarks radios monopolstilling ligesom spørgsmålet om reklame i udsendelserne var blandt de problemer, som skulle overvejes af den i 1967 nedsatte radiokommission, og at det af hensyn til kommissionen og eventuelt senere regeringens og folketingets stillingtagen til disse principielle spørgsmål næppe kunne være rigtigt at forholde sig passiv over for en retstilstand som den gældende, der åbnede mulighed for, at disse drøftelser blev foregribet gennem den tekniske udvikling.

Det oprindelige lovforslag indeholdt ingen bestemmelser om tidspunktet for en lovrevision.

Den nugældende bestemmelse i lovens § 8 blev indsat efter forslag af det folketingsudvalg, som behandlede forslaget til den nugældende fællesantennelov (Folketingstidende 1968-69, tillæg B, sp. 383).

Radiokommissionens betænkning blev afgivet til den daværende minister for kulturelle anliggender i januar 1971. Jeg har nu sendt betænkningen til udtalelse i radiorådet, og når rådets bemærkninger foreligger, vil de principielle spørgsmål, der er indeholdt i betænkningen, blive taget op til overvejelse i ministeriet for kulturelle anliggender med henblik på udarbejdelse af forslag til en ny radiospredningslov.

Da et sådant forslag næppe vil kunne fremsættes, endsige vedtages, i indeværende folketingsår, finder jeg det af de ovennævnte grunde naturligt at udskyde revisionen af loven om fællesantenneanlæg m. v. til folketingsåret 1972-73, hvor loven vil kunne behandles i sammenhæng med og i lyset af de mere principielle problemer om radioordningen her i landet, som skal tages op til behandling i folketinget.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmand Hastrup.

Formanden: Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 14. november d. å. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmand Hastrup.

Formanden: Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at stedfortræderen indkaldes. (Ophold). Det er vedtaget. Stedfortræderen vil herefter blive indkaldt som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 14. november d. å.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Skovmand* til finansministeren:

„Vil ministeren tage skridt til en undersøgelse af den meget høje „beskatning“, der finder sted over for ekstraindtægter hos de lavere indtægtsgrupper, samt overveje foranstaltninger til ændring af disse forhold?“

Skriftlig begrundelse.

En undersøgelse foretaget af den radikale vælgerforening i Albertslund (Herstedernes kommune) viser, at en familie med to børn og en årlig husleje på 12.000 kr. praktisk taget ingen mulighed har for at forøge sin disponible indkomst, så længe den befinder sig i mellemrummet mellem en skattepligtig indkomst på 24.000 kr. og en skattepligtig indkomst på 44.000 kr. Den forøgede skat sammen med den formindskede boligsikring og bortfaldet af fripladser til børneinstitutioner bevirker, at familien får en effektiv „beskatning“ på 97,5 pct. af 20.000 kr.s ekstra indtægt.

Den høje marginale „beskatning“ ophører til gengæld, så snart familien passerer de 44.000 kr.s skattepligtig indtægt. Fra 44.000 kr. til 54.000 kr. er marginal-„beskatningen“ kun 66,7 pct., fra 54.000 kr. til 64.000 kr. 55,1 pct. og fra 64.000 kr. til 74.000 kr. 52,2 pct.

Denne forskelsbehandling til skade for de lavere indtægter er aldeles urimelig og kan i det lange løb ikke betragtes som hensigtsmæssig. Den af regeringen bebudede regulering af boligsikringsydelse vil formentlig forstærke misforholdet. Alene dette gør det nødvendigt, at spørgsmålet tages op til grundig belysning.

I øvrigt viser en undersøgelse foretaget af Ålborg kommunes statistiske kontor i maj tilsvarende uheldige resultater af samspillet mellem skatterne og de sociale ydelser.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg vil gerne takke hr. Skovmand for spørgsmålet og straks sige, at mit svar bliver positivt, men jeg vil samtidig understrege, at en løsning af disse problemer er meget vanskelig. Det problem, hr. Skovmand her rejser, er jo en klar følge af den udligning af indtægts-

forskelle, der finder sted gennem forskellige sociale ydelser, gennem boligsikringen og gennem den progressive indkomstbeskatning, og det er jo i almindelighed anerkendt som et tilstræbellesværdigt formål i dansk socialpolitik og skattelovgivning, at indtægtsforskelle udjævnes.

Personer med helt lave indkomster får jo i vidt omfang sociale ydelser og eventuelt boligsikring. Samtidig er deres indkomstskat forholdsvis lav; sådan har vi jo indrettet vores skattesystem. Personer med store indtægter får ikke offentlige ydelser, medmindre de har ret til fuld folkepension; deres indkomstskat er forholdsvis høj. Derfor bliver der tilbage en ret betydelig gruppe personer i mellemindtægtsgruppen, og det er jo også den gruppe personer, hr. Skovmand taler om i sit spørgsmål. Denne mellemgruppe får i et vist omfang reducerede sociale ydelser og skal desuden betale en indkomstskat, der ofte vil lægge beslag på 35-50 pct. af deres merindtægt. En del af disse sociale ydelser nedsættes jo ligesom boligsikringen, efterhånden som indkomsten stiger, og resultatet bliver derfor, at en betydelig del af disse personers merindtægt opsluges ikke blot af skattestigningen, men også af aftrapningen i de sociale ydelser og vel især af boligsikringen, som jo nu betyder en hel del, ikke mindst for de unge og for de yngre familier i de dyre lejligheder i nybyggeriet.

I øvrigt er dette problem jo slet ikke nyt; vi har kendt det længe. I de senere år har det navnlig været kritiseret, at mange folkepensionister får deres ekstraindtægter beskåret og beskåret urimelig hårdt; det spørgsmål har jeg selv rejst flere gange.

Regeringen har allerede bebudet en reform på dette område, og jeg kan oplyse, at der for tiden arbejdes i socialministeriet og i finansministeriet med at finde frem til en mere rimelig ordning.

Nu gør hr. Skovmand opmærksom på, at samspillet mellem skat, boligsikring og hel eller delvis friplads til børn i daginstitutioner også kan føre til urimelig beskæring af ekstraindtægter for familier i mellemindtægtsgruppen.

En nærmere gennemgang af hr. Skovmands eksempler viser, at personer med en skattepligtig indtægt på 24.000 kr. under visse forudsætninger kan få ca. 7.000 kr. i boligsikring og samtidig slippe for at betale

[Finansministeren.]

ca. 7.800 kr. for at få et barn anbragt i børnehave og et andet i vuggestue. Det er altså meget store ydelser, en sådan familie modtager fra det offentlige, men disse ydelser på i alt ca. 15.000 kr. falder næsten helt bort, når indtægten er steget med ca. 30.000 kr. op til de 54.000 kr. Omkring halvdelen af merindtægten opsluges således af nedgang i de offentlige ydelser, og den anden halvdel af merindtægten medgår i vid udstrækning til at betale skat, således at i alt kun ca. 10 pct. af merindtægten er til disposition for familien. Beskæringen af merindtægten er i disse tilfælde særlig kraftig, fordi der samtidig sker en aftrapning af to offentlige ydelser, nemlig boligsikring og fripladser i daginstitutioner.

Den tidligere regering gjorde jo ikke disse problemer mindre ved at stramme de indtægtsmæssige betingelser for at opnå fripladser i disse institutioner. Den fejl vil socialministeren nu søge rettet.

Jeg er ganske enig med hr. Skovmand i, at sammenhængen mellem indkomstbeskættningen og aftrapningen af de forskellige offentlige ydelser, herunder boligsikringen, bør analyseres nærmere. Jeg har drøftet spørgsmålet med boligministeren. Han er enig deri, og man er i gang i boligministeriet med at se på spørgsmålet.

Mit svar er altså positivt, og jeg kan sige, at vi i regeringen er enige om og har besluttet, at vi går i gang med den undersøgelse, som også er ønsket af hr. Skovmand. Jeg vil bare tilføje den ene ting, at det er vanskeligt at nå frem til løsninger, i hvert fald hurtige løsninger; der er jo også spørgsmålet om de eventuelle provenutab, som sådanne løsninger kan medføre. Men vi er altså meget positive.

Skovmand: Jeg vil gerne takke ministeren for den positive modtagelse, han har givet mit spørgsmål.

Jeg er ganske enig med ministeren om, at det er ikke et spørgsmål, der findes lette løsninger på, men jeg har netop rejst det, fordi jeg føler, at der har været alt for lidt oplysning om disse forhold. Når man har vedtaget bestemmelser om ydelser af en bestemt karakter, har man hidtil ikke i tilstrækkeligt omfang set på, hvad der ville ske, under ét, og derfor er jeg glad for, at

ministeren nu vil tage disse spørgsmål op til undersøgelse. Jeg vil med interesse afvente resultatet af disse undersøgelser.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Stetter* til ministeren for Grønland:

„Har ministeren planer om at omstøde beslutningen om udflytning af den kongelige grønlandske handel til Ålborg?“

Ministeren for Grønland (Knud Hertling):

Efter henvendelser fra forskellige sider har jeg fundet det rigtigt at undersøge en række forhold i forbindelse med beslutningen om at udflytte den kongelige grønlandske handel til Ålborg. Resultatet af disse undersøgelser har vist to ting: for det første, at der ikke er indtruffet væsentlige ændringer i de forudsætninger, der lå til grund for den tidligere regerings beslutning, for det andet — og det har været det afgørende for mig — at beslutningen om udflytning allerede har trukket så mange konsekvenser med sig, at det ikke vil være forsvarligt at ændre denne beslutning. Når hr. Stetter derfor spørger, om jeg har planer om at omstøde beslutningen om udflytning, må mit svar blive et nej.

Stetter: Det var et fortræffeligt svar, som jeg er glad for, og som fjerner enhver uklarhed. Såfremt ministeren havde været lige så klar i sin offentligt fremsatte kommentar til ønsket om at omstøde denne beslutning, var spørgsmålet ikke blevet stillet.

KVR-regeringen gennemførte konsekvent udflytninger af statsinstitutioner fra hovedstadsområdet og traf også en del principbeslutninger om yderligere udflytning. Jeg håber og regner med, at den nye regering vil følge denne politik op, men det spørgsmål skal jeg ikke ulejlige Grønlandsministeren med at besvare; det må vi se at få afklaret ved først givne lejlighed.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Lowzow* til ministeren for offentlige arbejder:

„Er ministeren opmærksom på de for erhvervslivet og befolkningen på Samsø meget utilfredsstillende trafikmuligheder, der råder mellem øen og Sjælland, og hvad har ministeren i sinde at gøre for at bedre disse forhold?“

[Lowzow.]

Skriftlig begrundelse.

Formålet med spørgsmålet er at anmode ministeren om at tage positiv stilling til en forsøgsmæssig indsættelse af yderligere én daglig dobbelttur for DSB-færgen på strækningen Kalundborg-Samsø.

Et sådant ønske er hidtil afvist på grundlag af DSBs forudsigelser om manglende rentabilitet. Bortset fra, at Samsø-trafikudvalget afviser DSBs tal, mener jeg, at det er forkert kun at anlægge rentabilitetshensyn, når man skal løse skævheder, der opstår for øsamfund i forhold til resten af samfundet.

Lowzow: Vi har her i Danmark en mindretalsgruppe, som vi ikke har beskæftiget os så forfærdelig meget med i de senere år; det er den gruppe mennesker, den del af befolkningen, der er bosat på vore øer. I disse samfund opstår der for tiden meget store problemer på grund af samfundsendringerne. De små samfund på øerne har ikke mulighed for at fastholde befolkningsunderlaget og for at tage del i den strukturændring, som skal ske. De kan heller ikke få fordel af det, samfundet kan tilbyde den almindelige borger på fastlandet, fordi der opstår specielle problemer ved deres placering.

Det er med henblik på dette, at jeg stiller mit spørgsmål i dag. Jeg mener — nu vi er så heldige også at have ministeren for forureningsbekæmpelse til stede her i dag — at det vil være en arbejdsopgave for ministeren eventuelt i fremtiden at søge at få lagt en politisk målsætning for forholdene på øerne, for, hvad man kan tilbyde disse samfund, og hvad man kan forlange af dem. Ministeren udtalte, da han kun var folketingsmedlem, ved afslutningen på øseminaret i foråret — jeg mener, det var i radioen — at disse politiske problemer blev skubbet fra det ene ministerium til det andet, og ingen ville tage sig af dem. Jeg mener nu, der skulle være en mulighed for, at ministeren vil følge disse ord op.

Indtil en sådan politisk målsætning er formuleret, mener jeg, det vil være vigtigt, at man fastholder strukturen på øerne mest muligt, sådan at enhver alternativ mulighed stadig væk forefindes, når vi har bestemt, hvad der skal ske, og når vi kan se,

hvad fremtiden vil tilbyde disse mennesker. Dette kan gøres ved, at man giver de bedst mulige forhold for den bestående industri og for beboerne på øerne.

Med den anmodning, jeg har fremsat over for ministeren for offentlige arbejder, skal der ikke foretages nogen materielanskaffelser, og der skal ikke ansættes nyt mandskab. Jeg vil bede ministeren om at se positivt på ønsket.

Ministeren for offentlige arbejder (Kampmann): De omtalte meget utilfredsstillende trafikmuligheder mellem Samsø og Sjælland er af Samsø kommunes trafikudvalg blevet fremført over for DSB i forbindelse med en omlægning af Samsø Andelsslagteris transporter. Hele slagteriets produktion, der tidligere blev afsat i Jylland, afsættes nu på Sjælland, og på grund af veterinære krav om nedkøling, slagteriarbejdernes arbejdstid og afhentningstidspunktet for grisene har det ikke været muligt at tilrettelægge produktionen således, at afsendelsen kunne finde sted med den daglige afgang fra Samsø kl. 12.20.

Fra trafikudvalgets side har man derfor ønsket en ekstratur efter kl. 16 på tirsdage, onsdage og torsdage fra Samsø til Kalundborg. DSB har beregnet driftsudgifterne ved disse ekstrature til at andrage ca. 350.000 kr. årlig. Det er så fra øens side fremført, at der med ekstraturene vil kunne opnås en merindtjening, der stort set dækker driftsudgifterne.

Det samme optimistiske syn anlægger DSB imidlertid ikke med hensyn til merindtjeningen, idet den daglige faste dobbelttur på de aktuelle dage kun er belagt med 30-50 pct. Derfor har DSB hidtil afslået at etablere ekstrasejladsen, medmindre der enten ved mertrafik viser sig mulighed for at skaffe en økonomisk baggrund eller der fra øens side skabes en garantiordning til dækning af meromkostningerne. Afslaget fra DSB må også ses i relation til den økonomiske byrde, besejling efter den nugældende sejlplan påfører DSB, hvor der er tale om et driftsunderskud af millionstørrelsesorden.

Uanset den forståelse, jeg har for øens problemer, som jeg også tidligere har givet udtryk for, finder jeg det ikke rigtigt, at

[Ministeren for offentlige arbejder.]

man pålægger DSB de merudgifter, som en imødekommelse af øens ønske om ekstraturer må påregnes at medføre.

Jeg vil dog gerne til slut oplyse, at DSB på et møde med trafikudvalget den 11. oktober i år har givet tilsagn om på ny at undersøge forholdet, bl. a. om der ved overflytning af gennemgående trafik fra hurtigrutens færger til Samsøfærgerne skulle være mulighed for at skaffe den økonomiske baggrund for forsøgsvis etablering af den ønskede ekstrasejlads mellem Samsø og Sjælland. Disse undersøgelser er ikke afsluttet endnu, men jeg vil gerne søge dem frem.

Lowzow: Jeg kan kun beklage, at det blev et så kategorisk afslag, men så må jeg bede ministeren om at tage de alternative løsninger til behandling så hurtigt som muligt og så i øvrigt bede om de bedst mulige forhold, der kan ydes. Jeg ville dog være glad for, at man fik en principiel udtalelse om, at ikke alle udgifter nødvendigvis skal betales, hver gang man søger en sådan forbedring af forholdene, sådan at det ikke er et rentabilitetshensyn, der skal anlægges. Endvidere har Samsø kommunes trafikudvalg forsøgt at afkræfte DSBs økonomiske beregninger og mener ikke, det vil løbe op i nær så store udgifter.

Ministeren for offentlige arbejder (Kampmann): Jeg er ikke uenig med spørgeren i, at man heller ikke på dette spørgsmål kan anlægge et snævert rentabilitetskriterium. Det er for mig et spørgsmål, der er iblandet megen egnsudviklingspolitik i det hele taget, og jeg så personlig hellere — og det gør DSB også — at man fik en løsning med et tilskud fra egnsudviklingen, så DSB altså ikke også skal løse de egnsudviklingspolitiske problemer, der foreligger her.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Bilgrav-Nielsen* til ministeren for offentlige arbejder:

„Vil ministeren for at sikre central styring af de store trafikinvesteringer tage initiativ til, evt. i form af lovforslag, at anlæg af fremtidige provinslufthavne, herunder lufthavnen ved Hammel, skal forelægges folketinget?“

Skriftlig begrundelse.

Ved besvarelsen af mit spørgsmål om eventuelt anlæg af en statslufthavn ved Hammel gav ministeren udtryk for, at han deler den opfattelse, som folketingets trafikudvalg hidtil har haft, at anlæg og drift af eventuelle fremtidige provinslufthavne bør være en kommunal opgave, men at det er nødvendigt at sikre offentlig indflydelse på lufthavnsplanlægningen.

Bilgrav-Nielsen: Da trafikministeren i folketingets spørgetid sidste onsdag helt undlod at svare på et tillægsspørgsmål fra mig om, hvorvidt alle aspekter vedrørende Hammel lufthavnsprojektet ville blive forelagt folketinget, før endelig beslutning blev truffet, har jeg set mig nødsaget til at gentage spørgsmålet.

I mellemtiden er der ifølge bladmeddelelser og ifølge trafikministerens egen meddelelse i tv-avisen i aftes sket det, at regeringen tilsyneladende allerede har besluttet sig og det uanset mit spørgsmål og uanset, at den radikale folketingsgruppe i mandags i et brev anmodede statsministeren om, at sagen ikke blev afgjort, før folketingets trafikudvalg havde behandlet den.

Trafikministeren har nu lejlighed til over for tinget at give en redegørelse. Jeg håber, ministeren utvetydigt vil give svar på, om det er hensigten, at trafikudvalget og dermed folketinget skal have indflydelse på denne afgørelse, altså om regeringens endelige afgørelse vil være bestemt af, hvad trafikudvalget anbefaler.

Ministeren for offentlige arbejder (Kampmann): Som jeg gav udtryk for det i folketingets sidste spørgetid på et spørgsmål fra samme spørger, er jeg tilhænger af at sikre en central offentlig indflydelse på lufthavnsplanlægningen, men jeg er knap så overbevist om, at en sådan sikring kun, og jeg understreger kun, kan gennemføres på den måde, at det ved lov bestemmes, at planlægning af eventuelle fremtidige provinslufthavne skal forelægges folketinget.

I den foreliggende sag omkring Hammel lufthavn vil jeg imidlertid gerne udarbejde et notat om denne problematik til folketingets trafikudvalg, således som regeringen også har givet udtryk for det.

Det er en selvfølge, at folketingets med-

[Ministeren for offentlige arbejder.]

virken er påkrævet ved anlæg af statsluft-havne i provinsen, allerede af den grund, at der hertil kræves finanslovbevilling, men der foreligger imidlertid overhovedet ikke planer om anlæg af yderligere statslige provinslufthavne.

Med hensyn til de ikke-statslige provinslufthavne eller rettere sagt flyvepladser, som er det begreb, der benyttes i luftfartsloven, foreskrives det jo i luftfartslovens § 60, at offentligt tilgængelige flyvepladser skal være godkendt af ministeren for offentlige arbejder, som ligeledes skal godkende ændring af sådanne flyvepladser. Herved er der sikret en central statslig styring af lufthavnsplanlægningen, således som spørgsmålet sigter på.

Man skal imidlertid være opmærksom på, at flyvepladsbegrebet spænder ganske vidt, lige fra etablering af små græsbelagte landingsstrips, der dækker et bysamfunds behov for almen flyvning, til anlæg af centrale lufthavne beregnet til såvel rute- som charterflyvning med tunge jetfartøjer. Det vil efter min mening ikke være nødvendigt at kræve forelæggelse for folketinget af påtænkte placeringsgodkendelser for den førstnævnte type af flyvepladser, men det kan være uhyre vanskeligt at opstille et kriterium for, hvornår en flyveplads bliver af en sådan størrelse, at det er rimeligt, at folketinget beskæftiger sig hermed.

Jeg vil derfor gentage, at der bortset fra Hammelprojektet mig bekendt ikke foreligger planer om anlæg af yderligere provinslufthavne, der kan benyttes til egentlig rute- eller charterflyvning, og for Hammel lufthavns vedkommende er der allerede af den forrige regering meddelt placeringsgodkendelse i henhold til luftfartslovens § 60, ligesom folketingets trafikudvalg jo har tiltrådt, at Hammel lufthavn skal finansieres amtskommunalt, og det tilsagn går jeg ud fra man står ved.

Det udelukker selvsagt ikke, at folketinget kan vedtage en lov, hvorefter også Hammel lufthavn skal godkendes af folketinget, men jeg skal ikke skjule min betænkelighed ved, at man åbner mulighed for, at folketinget med tilbagevirkende kraft annullerer en sådan i henhold til gældende lovgivning udfærdiget begunstigende for-

valtningsakt, som er udstedt af den tidligere regering.

Bilgrav-Nielsen: Vi drøftede jo allerede i folketingets sidste spørgetid dette med den kommunale finansiering; jeg forstod, vi var enige om det, og det er vi altså fortsat. Men når ministeren siger, at der ikke kan være anledning til at give folketinget større indflydelse på provinslufthavnens placering, og henviser til, at Hammelprojektet skulle være det sidste i denne sammenhæng, er det jo ikke rigtigt. Det fremgår af provinslufthavnsudvalgets betænkning, at der også engang kan blive tale om en ny lufthavn i Sønderjylland ved Røde Kro. Vi er altså ikke færdige med at diskutere planlægningen af provinslufthavne, og jeg forstår derfor ikke, at det pludselig er blevet uaktuelt; at folketinget skal have indflydelse herpå; vi har end aldrig haft provinslufthavnsudvalgets betænkning til egentlig behandling.

Jeg vil gerne bede ministeren om — for det undveg han jo nok en gang — klart at tilkendegive, om den behandling, som jeg forstår ministeren ønsker i trafikudvalget på grundlag af et notat fra ministeren, vil være afgørende for, hvad regeringen beslutter sig til; jeg beder om et klart svar.

Ministeren for offentlige arbejder (Kampmann): Jeg forstod, at hr. Bilgrav-Nielsen i anden omgang beklagede sig over, at provinslufthavnsudvalgets betænkning ikke har været behandlet i trafikudvalget; det er jeg enig med hr. Bilgrav-Nielsen i at beklage. Den er fra 1968, og der har været talrige perioder, hvor der har været mulighed for at behandle den pågældende betænkning.

Derudover nævnte hr. Bilgrav-Nielsen i anden omgang, at der var planer om at etablere en provinslufthavn ved Røde Kro. Derfor kan jeg kun gentage det, jeg sagde i mit første indlæg her, at bortset fra Hammelprojektet foreligger der mig bekendt ikke planer om yderligere anlæg af provinslufthavne. Det vil altså sige, at de pågældende planer ikke er kommet til min kundskab, og det ændrer altså i og for sig ikke det synspunkt, som jeg har tilkendegivet i henseende til den planlægning, som jeg allerede mener har fundet sted.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Bertel Pedersen* til ministeren for forureningsbekæmpelse:

„Hvilke foranstaltninger vil ministeren tage i anvendelse for at standse den stigende forurening (forgiftning), der er konstateret i Østersøen?“

Skriftlig begrundelse.

Igennem de senere år har der været afholdt konferencer om Østersøens forurening med deltagelse af alle Østersøstaterne. I Nordisk Råds sidste samling indgik også spørgsmålet om forureningen. Det konstateres, at den er stigende år for år, og nu er det så galt, at man har forbudt salg af fersk torskelever fra torsk fanget i Østersøen. Forbudet gælder for Sverige og Danmark. Man kan kun frygte, hvad det næste mon kan blive.

Det er med den største bekymring, at det bornholmske fiskerierhverv ser fremtiden i møde. Man forventer, at der snarest tages initiativer, sådan at forureningskilderne standses og Østersøen igen kan blive en fremtidens arbejdsplads for fiskerierhvervet.

Bertel Pedersen: Efter at jeg har stillet dette spørgsmål til ministeren for forureningsbekæmpelse, er der fremkommet oplysninger, som en gruppe af eksperter har behandlet for Observainstituttet i samarbejde med Jyllands-Posten om skadevirkningerne i havene, og hvordan de vil indvirke på plante-, dyre- og menneskeliv.

Søndag aften viste man i fjernsynet nogle af de resultater, disse internationale og danske eksperter havde som konklusion af den rapport, der foreligger om havforureningen. Med de årstal, der var angivet for, hvornår havene omkring Danmark var kvalt af forurening, og hvornår især Østersøen, som jeg har stillet spørgsmål om, ville være et dødt hav for fiskeriet, stiller denne sag sig i et meget skarper relief, end nogen havde regnet med. Derfor må jeg henstille, at en forhåbentlig snarlig konference om dette

spørgsmål må nå til et konkret resultat om, at forureningen skal standses.

Der har været afholdt flere møder om Østersøens forurening, og der er foretaget forskning og undersøgelser, og man har hver gang konstateret, at forureningsgraden er steget. Problemet er nu så alvorligt, at de lande, der ligger omkring Østersøen, må få øjnene op for, at der må ske noget. Bornholm er den landsdel i Danmark, der er mest afhængig af fiskeriet i Østersøen. 14 pct. af befolkningen er beskæftiget i og med fiskeriproduktion, og de vanskeligheder, der nu bydes bornholmske fiskere både i Nordvestatlanten og ved Grønland, gør det endnu mere påkrævet at bevare Østersøen som en arbejdsplads.

Ministeren for forureningsbekæmpelse (Kampmann): Spørgsmålet om effektiv indgriben mod forureningen i Østersøen har igennem de senere år været genstand for en række drøftelser dels på nordisk plan, dels på internationalt plan. Nordisk Råd har nedsat et kontaktorgan om miljøspørgsmålet, og på foranledning af det socialpolitiske udvalg er der vedtaget en rekommandation nr. 30 fra 1970, hvori man anbefaler regeringerne i Danmark, Finland og Sverige i fællesskab at virke for en samordning af de allerede iværksatte forskningsprojekter og tage nyt initiativ til at få etableret et samarbejde mellem Østersøstaterne til imødegåelse af forureningen i Østersøen.

På svensk initiativ blev der i 1969 indledt drøftelser, de såkaldte Visbydrøftelser, med det sigte at søge et samarbejde mellem alle kyststaterne omkring Østersøen om bekæmpelsen af mineralolieforureningen. Der er herefter udarbejdet udkast til en aftale, som i første række går ud på etablering af et system til gensidig hurtig orientering om olieforekomster, deres omfang, forventede drift samt gensidig støtte til bekæmpelsen. Man har endvidere været opmærksom på, at også forurening fra andre kilder, såsom industriaffald og kloakudløb, bør undergives ensar-

[Ministeren for forureningsbekæmpelse.]
tede reguleringsforanstaltninger i samtlige Østersølande. Endvidere har der været forskellige bilaterale kontakter mellem landene vedrørende spørgsmålet.

Under de nordiske udenrigsministres møde i Stockholm i foråret blev det pålagt udenrigsministeriets kontaktorgan for miljøværnsspørgsmål at undersøge forudsætningerne for et internationalt arrangement til fremme af effektive foranstaltninger mod Østersøens forurening. Da ministre mødtes på ny i København i september, besluttedes det at anbefale, at det i henhold til Nordisk Råds rekommandation nr. 4 fra 1969 nedsatte kontaktudvalg om forureningsproblemerne skal tage initiativ til en drøftelse mellem nordiske videnskabsmænd og eksperter om, hvorledes det allerede løbende forskningsarbejde vil kunne styrkes, og hvilke bidrag der kan ydes til en koordinering og intensivisering af arbejdet.

Jeg har herefter den 21. oktober anmodet formanden for den danske delegation i det nordiske kontaktudvalg vedrørende forureningsproblemerne om at tage initiativ til, at en drøftelse af spørgsmålet om Østersøens forurening finder sted i kontaktudvalget, således at udenrigsministeriet inddrages i arbejdet og holdes løbende underrettet om sagens forløb.

Jeg kan oplyse, at spørgsmålet allerede vil blive behandlet på kontaktorganets forestående møde i Helsingfors den 25. november i år, og at jeg i øvrigt vil søge at fremskynde problemets løsning på enhver tænkelig måde.

Bertel Pedersen: Jeg vil gerne takke ministeren for den positive holdning, han har til spørgsmålet. Det er jo ikke alene Bornholm, det er hele området omkring Østersøen, det drejer sig om, så derfor må det have vital interesse for samtlige lande. Det glæder mig, at vi allerede den 25. november får en konference, hvor man forhåbentlig ikke igen blot konstaterer, at Østersøen er endnu mere forurennet, men at man kommer til en konklusion, hvor man siger: nu skal vi standse forureningen af Østersøen. Så vil mange parter være godt tilfreds.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Knud Damgaard* til ministeren for forureningsbekæmpelse:

„Vil ministeren medvirke til at udnytte de muligheder, forsvarrets særordning for ingeniøruddannede giver, for at tilføre ministeriets forureningsbekæmpelse et formentlig helt gratis kontingent af ekspertise?“

Skriftlig begrundelse.

Så vigtig er forureningsbekæmpelsen, at vi må anvende alle de ressourcer til formålet, som vi kan afse. Ministeren har for nylig udtalt, at det blev nødvendigt at ansætte flere ingeniører i ministeriet. For at undgå unødvendig forøgelse af de offentlige udgifter og for at tilgodese erhvervslivets behov henledes ministerens opmærksomhed på den i spørgsmålet nævnte særordning.

Langt flere end de 60-70, der i dag omfattes af særordningen, søger den. Manglende anvendelsesmuligheder for ingeniøruddannede har hidtil forhindret en udvidelse. Det forekommer rimeligt, om der — og i så fald formentlig ved ABC-skolen — inddrages et større antal, således at ministeriet med en mindre stamgruppe af ingeniører ved hjælp af en sådan gruppe kan få væsentlige arbejder forbundet med forureningsbekæmpelse udført.

Knud Damgaard: Befolkningen følger med stor interesse arbejdet med at få iværksat en aktiv forureningsbekæmpelse. Det er forståeligt, for det er en stor og alvorlig sag. Desværre tvinger økonomiske hensyn til en væsentlig tilbageholdenhed, og derfor meddelte ministeren lidt beklagende for nylig, at det blev nødvendigt at ansætte nogle ingeniører, og desuden fornemmede man, at han nødig ville skabe erhvervslivet vanskeligheder med at få inddækket sine behov. Hensynet til de offentlige udgifter og ikke mindst til hurtigt og effektivt tilsagn om handling tilsiger os om muligt at gå utraditionelle veje for at skaffe ressourcer til veje til formålet.

Til forsvaret bliver der hvert år indkaldt et antal unge med ingeniøruddannelse, og for at drage nytte af deres kvalifikationer indgår en 60-70 af dem i en særordning med tjeneste ved specialskoler. Langt flere end disse 60-70 vil gerne med i ordningen, og det

[Knud Damgaard.]

betyder, at resten aftjener deres værnepligt f. eks. ved ordonnanstjeneste; hvor nyttig den end kan være, er det en uhensigtsmæssig anvendelse af evner og viden.

Vi kan øge arbejdet for forureningsbekæmpelse ved at udvide denne særordning, sådan at flere ingeniører får lejlighed til at bruge deres kvalifikationer rigtigt. Ministeren kan måske så klare sig med en stamgruppe, der kan få opgaver løst af et sådant kontingent.

Jeg skal derfor tillade mig at spørge ministeren for forureningsbekæmpelse: vil ministeren medvirke til at udnytte de muligheder, forsvarrets særordning for de ingeniøruddannede giver, for at tilføre ministeriets forureningsbekæmpelse et formentlig helt gratis kontingent af ekspertise?

Ministeren for forureningsbekæmpelse (Kampmann): Lad mig straks sige, at jeg er ganske enig med hr. Knud Damgaard i, at forureningsbekæmpelsen er så vigtig, at vi må anvende alle de ressourcer til formålet, som vi kan afse. Jeg er da også af den opfattelse, og det har jeg offentligt givet udtryk for, at utraditionelle veje må betrædes, for at vi så hurtigt som muligt kan gøre en effektiv indsats.

Jeg stiller mig dog en smule tvivlende over for, om den her anviste fremgangsmåde er hensigtsmæssig. For det første er det, vi i dag har brug for, egentlige forureningspecialister, og det er vel de færreste ganske unge ingeniører, der er det. For det andet er jeg vidende om, at forsvarsministeriet i de senere år har tilstræbt en ophævelse i størst muligt omfang af de for visse værnepligtige gældende særordninger, og at man allerede af denne grund vil finde det betænkeligt at foretage en udvidelse af de hidtil gældende særordninger for ingeniøruddannede for at tilgodese arbejdsområder, som ikke hidtil har henhørt under forsvar.

Jeg vil dog tilføje, at jeg i øvrigt er enig i, at også forsvarrets deltagelse i forureningsbekæmpelsen må overvejes, og jeg kan i den forbindelse oplyse, at forsvarret allerede i dag har påtaget sig visse forskningsopgaver omkring forureningen og andre forureningsopgaver, nemlig en beredskabsordning til bekæmpelse af den omfattende olieforurening ved tankskibulykker samt iværksæt-

telse af forholdsregler vedrørende opfiskede eller ilanddrevede tromler med et ukendt indhold.

Knud Damgaard: Jeg skal bare takke ministeren for det lidt betingede tilsagn, idet jeg dog skal gøre opmærksom på, at jeg synes, spørgsmålet rummer mange ting, som man passende kan tage op, når forsvarsordningen igen skal drøftes.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Preben Steen Nielsen* til økonomi- og budgetministeren:

„Vil ministeren medvirke til, at der åbnes mulighed for, at statens betalinger til kommunerne af tilgodehavender i henhold til de forskellige refusionsordninger fremskyndes?“

Skriftlig begrundelse.

Københavns kommune har foretaget beregninger, der viser, at man ifølge regnskabet for 1970-71 har 470 mill. kr. til gode hos staten som følge af de forskellige refusionsordninger. Beløbet er beregnet til for året 1972-73 at andrage 520 mill. kr. De nugældende regler giver således en væsentlig belastning af kommunernes finansielle stilling, ligesom det påfører kommunerne en betydelig renteudgift, for Københavns vedkommende et sted mellem 40 og 50 mill. kr. årlig. Denne situation kan med hensyntagen til de i øvrigt gældende kommunale lånelofter m. v. ikke anses for rimelig.

Preben Steen Nielsen: Det spørgsmål, jeg har rejst, er efter min mening så væsentligt, at det nok fortjener, at man sætter sin jomfruelighed i dette ting på spil.

Forholdet er jo det, at lovgivningsmagten på forskellige områder har pålagt kommunerne at udbetale forskellige ydelser til borgerne fortrinsvis inden for det sociale område. Disse ydelser refunderes senere helt eller delvis af staten. Desværre giver udbetalingsterminerne for statens tilbagebetaling finansielle og likviditetsmæssige vanskeligheder ikke mindst i de kommuner, der har mange sociale udgifter, enten som følge af, at man har mange børn i kommunen, eller som følge af, hvad der er tilfældet i Københavns kommune, at man har en stor gruppe ældre

[Preben Steen Nielsen.]

borgere. Baggrunden for disse vanskeligheder er, at på de fleste områder refunderes kun 80 pct. af udgifterne inden for regnskabsåret, mens de resterende 20 pct. først udbetales det efterfølgende år i august og november måned. På andre områder inden for refusionssystemet udbetales hele refusionsbeløbet først, når regnskabsåret er afsluttet.

Denne ordning kan umiddelbart lyde meget fornuftig, men når det fremgår, at eksempelvis Københavns kommune pr. 31. marts d. å. havde et tilgodehavende hos staten på 470 mill. kr., og at dette beløb næste år vil være steget til 520 mill. kr., synes der at være grundlag for at foretage nogle administrative ændringer.

Situationen er selvfølgelig særlig grell netop nu, fordi der er lagt loft over de kommunale lånemuligheder og de kommunale finansieringsmuligheder i det hele taget. Eksempelvis medfører systemet for øjeblikket, at Københavns kommune i lighed med landets øvrige kommuner påføres et rentetab. Dette rentetab er for Københavns kommunes vedkommende opgjort til et sted mellem 40 og 50 mill. kr. årlig.

Spørgsmålet går altså ikke, hvad der må glæde økonomi- og budgetministeren, på at påføre landet øgede økonomiske udgifter, men på, om man burde se på mulighederne for at ændre tilbagebetalingsfristerne.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Jeg vil gerne først sige, at når kommunerne foretager beregningerne over deres tilgodehavender hos staten, er der ikke tale om beløb, som staten ikke har betalt til tiden. Man når derimod fra kommunernes side frem til det opgjorte tilgodehavende ved at sammenligne det, kommunerne ville have fået, hvis refusionerne alle havde været forskudsrefusioner, med det, kommunerne rent faktisk har fået. Det vil altså sige, at efterhånden som udgifterne vokser — og det gør de jo kontinuerligt — bliver også det beløb, som kommunerne på forskellige tidspunkter har refusionskrav på, større og større.

Man må imidlertid efter min opfattelse erkende, at selv om det givetvis kan påvirke kommunernes likviditetsmæssige stilling og altså gøre det med varierende styrke efter

tidspunktet på året, må en vurdering af hensynet til kommunernes likviditet ses i sammenhæng med hensynet til det offentlige, statens, likviditet, og da det offentlige som helhed, stat og kommuner, udgør så stor en del af samfundsøkonomien, må man også vurdere likviditetsstillingen i den private sektor, sådan som den ytrer sig i vore pengeinstitutter og vort bankvæsen.

Vi er fuldt opmærksomme på problemet, og jeg kan i den forbindelse sige, at det er vores hensigt dels at gennemføre forskudsrefusion for de statstilskud til amtskommunernes og Københavns og Frederiksbergs udgifter til den nye sygesikringsordning, som træder i kraft den 1. april 1973, dels i forbindelse med gennemgangen af byrde- og opgavefordelingen mellem stat og kommuner også at inddrage spørgsmålet om refusionstidspunkterne i disse overvejelser.

Jeg kan tilføje, at indenrigsministeren har taget initiativ til, at disse overvejelser om byrde- og opgavefordelingen bliver taget op.

Preben Steen Nielsen: Jeg skal blot takke for ministerens tilsagn om, at spørgsmålene vil blive gjort til genstand for overvejelser, og altså konkludere derhen, at afviklingen af denne, om man så må sige, interne gæld stat og kommuner imellem vil blive taget lige så alvorligt, som regeringen tager afviklingen af den kortfristede udenlandske gæld.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Jeg kan da kun lykønske hr. Preben Steen Nielsen til, at han tabte sin tinglige jomfrudom på en så pæn måde, som han gjorde, men jeg vil sige, at han skal ikke tage svaret så bogstaveligt, at han tror, at refusionsordningerne alle sammen bliver til forskudsrefusioner.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Frandsen* til socialministeren:

„Vil ministeren tage skridt til, at der optages nye forhandlinger vedrørende lønnen for forpraktikanter inden for børne- og ungdomsforsorgen daginstitutioner, og vil ministeren ved fremtidige lønforhandlinger acceptere Pædagogstuderendes Landsråd som forhandlingspartner for forpraktikanterne?“

[Frandsen.]

Skriftlig begrundelse.

Den 23. oktober modtog forpraktikanterne inden for børne- og ungdomsforsorgens daginstitutioner en skrivelse vedrørende lønforhold gældende fra 1. november, hvoraf det fremgår, at samtlige forpraktikanterens løn fastsættes til 500 kr. pr. måned mod de hidtil gældende: 468 kr. for 15-årige, 537 kr. for 16-årige, 674 kr. for 17-årige, 901 kr. for 18-årige, 1.125 kr. for 19-årige og 1.350 kr. for 20-årige.

Denne lønændring er sket, uden at forpraktikanterne er blevet hørt.

Frandsen: Den lønændring gældende fra 1. november i år, som blev meddelt forpraktikanterne i oktober måned — nogle fik først besked sidst i oktober, jeg har i min skriftlige motivering nævnt den 23., som det drejer sig om for norges vedkommende — er nu indtil videre sat ud af kraft efter pres fra forpraktikanterne og fra Pædagogstuderendes Landsråd, men denne ordning er altså kun midlertidig, og derfor er det spørgsmål, jeg har rejst, stadig væk aktuelt, idet ministeren ikke har lovet nogen varig ordning.

Det er altså fortsat påkrævet, at der optages nye forhandlinger om forpraktikanterens løn, og at forpraktikanterne inddrages ved, at forhandlingerne kommer til at foregå med Pædagogstuderendes Landsråd og ikke som hidtil med Børne- & Ungdomsforsorgens Personaleforbund.

Men jeg vil også rejse et andet spørgsmål, nemlig vedrørende den måde, som lønændringen er kommet igennem på. Man kan i høj grad undre sig over, for det første at det er sket hen over hovedet på forpraktikanterne, og for det andet at den er blevet gennemført med så kort varsel, især når man tager i betragtning, at planerne om lønændringen allerede var fremme i foråret, i marts måned. Jeg er nemlig kommet i besiddelse af et stykke papir fra socialstyrelsen, dateret 18. marts, hvor den ordning, der så pludseligt nu er gennemført, allerede er skitseret. Heri hedder det bl. a., at man vil anse en månedlig løn i forpraktikantperioden på 500 kr. for rimelig. Og det nævnes videre, at de penge, der spares på forpraktikantområdet, kunne anvendes til løn til andet personale.

Jeg må derfor sige, at det er ganske uanstændigt over for forpraktikanterne, at disse ikke i det halvår, der er gået siden marts, er blevet hørt. Det var dog det mindste, man kunne have gjort. Det allerbedste ville selvfølgelig have været, at man havde inddraget dem i forhandlingerne allerede på det pågældende tidspunkt.

Socialministeren (Eva Gredal): Jeg kan i anledning af det spørgsmål, hr. Frandsen har stillet, oplyse, at der i 1970 blev indført forskellige ændringer af forpraktikken. Det førte til, at forpraktikanternes hidtidige aflønning blev taget op til revision. Socialstyrelsens indstilling herom har været drøftet i børneforsorgens pædagogiske og økonomiske nævn. Børne- & Ungdomsforsorgens Personaleforbund, som hidtil har varetaget forpraktikanternes interesser i lønspørgsmål, er repræsenteret i begge disse nævn.

På denne baggrund har socialministeriet i september måned godkendt, at lønnen skulle fastsættes til 500 kr. pr. måned i de første 6 måneders praktik, men at der derefter kunne udbetales løn efter de hidtidige retningslinjer. Det kom imidlertid lidt bag på ministeriet, at socialstyrelsen ville sætte de nye regler i kraft med så kort varsel, for norges vedkommende var der kun givet ca. 14 dages frist, og jeg tog derfor straks initiativ til at få de nye regler udsat, sådan at ingen af dem, der i dag er forpraktikanter eller står lige for at skulle begynde på deres forpraktik, skal nøjes med den lave løn.

Børne- & Ungdomsforsorgens Personaleforbund har imidlertid nu i slutningen af oktober i en henvendelse såvel til mig som til socialstyrelsen taget afstand fra den indstilling, der var vedtaget i det økonomiske og i det pædagogiske nævn. Jeg bad straks socialstyrelsen om at tage stilling til dette, og jeg går ud fra, at socialstyrelsen vil forhandle med personaleforbundet om disse spørgsmål.

Hr. Frandsen har også spurgt, om jeg ved fremtidige lønforhandlinger vil acceptere Pædagogstuderendes Landsråd som forhandlingspartner, når det drejer sig om forpraktikanterne. Spørgsmålet om, hvem der skal forhandle for disse forpraktikanter, der jo endnu ikke er studerende og ej heller er ansat i normerede stillinger, står i øjeblikket fuldstændig åbent. Det står Pædagogstude-

[Socialministeren.]

rendes Landsråd frit for at henvende sig til mig herom, og jeg vil da så tage en sådan henvendelse op til velvillig overvejelse. I øvrigt vil jeg gerne sige, at jeg tvivler på, at det spørgsmål vil blive aktuelt i fremtiden. Der er i de senere år rejst tvivl om, hvorvidt forpraktikken skal opretholdes i den nuværende form, og jeg kan henvise til den betænkning, der i 1969 er afgivet om praktik i uddannelsen på det sociale område. Det pædagogiske nævn og socialstyrelsen har arbejdet videre med disse problemer, og resultatet er blevet et forslag om at søge reglerne om forpraktik afviklet. Jeg er enig i disse synspunkter og har derfor for et par dage siden anmodet undervisningsministeren om at overveje dette forslag.

Frandsen: Jeg vil gerne takke ministeren for svaret og for, at man vil undersøge forholdet fremover. Jeg synes blot, at vi, så længe vi opretholder forpraktikken, må se på, hvordan det er nu. Derfor er det også helt afgørende, at det bliver Pædagogstuderendes Landsråd, som bliver forhandlingspartner, for man kan ikke forvente, at Børne- & Ungdomsforsorgens Personaleforbund har samme interesse i de studerendes lønforhold som i de færdiguddannedes. Det så man allerede ved de tidligere forhandlinger, idet man sikrede sig, at de penge, som blev tilovers fra forpraktikanterne, kunne gå til nye stillinger. Jeg finder det meget betænkeligt, at forpraktikantlønningerne, så længe man opretholder forpraktikantperioden, sådan set skal klare problemerne omkring adgangs begrænsningen til børnehaver og fritidshjemsseminarierne.

Antallet af kvalificerede ansøgere inden for børnehaver og fritidshjemsseminarierne har været jævnt stigende i de senere år. I 1969 var der 1.200, i 1970 2.700 og i 1971 4.500, og sidste år var der kun plads til ca. 2.000. Man forventer i hvert fald inden for de Pædagogstuderendes Landsråd, at der i 1972 bliver tale om ca. 7.000 ansøgere. Ved at nedsætte lønnen for forpraktikanter opnår man at begrænse antallet af ansøgere til seminarierne, fordi forpraktikantperioden er obligatorisk. Dette forekommer i høj grad uheldigt, fordi det kan medføre en social skævhed i rekrutteringen. Mange vil i fremtiden ikke kunne søge forpraktikantperio-

der, fordi de ikke har økonomisk mulighed derfor. Jeg ved godt, at det er et overgangsproblem, indtil man har afskaffet forpraktikantperioden, men så længe vi har den, må man også indordne sig under de givne betingelser.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ellen Strange Petersen* til socialministeren:

„Er ministeren bekendt med, at der foreligger en lang række politirapporter vedrørende handel med narkotiske stoffer, specielt morfinbase, ved dagcentret i Blågårdsgade 49, København?“

Skriftlig begrundelse.

For ca. 1 år siden konstaterede narkotikapolitiet, at et nyt farligt narkotisk stof, morfinbase, var begyndt at optræde på det illegale marked i København. Der er udfoldet store bestræbelser for at få pågrebet bagmændene, og der er foretaget mange anholdelser, men politiets arbejde vanskeliggøres af, at der for offentlige midler opretholdes et kontaktcenter for ungdomsnarkomaner, hvor man af misforstået hjælpsomhed over for stofmisbrugere modsætter sig samarbejde med politiet. Der foreligger ca. 65 politirapporter fra 3. august til 27. oktober i år over et endnu større antal hovedsagelig ganske unge mennesker, der er pågrebet med morfinbase i umiddelbar nærhed af dagcentret i Blågårdsgade.

Det er hverken rimeligt eller gavnligt, at det offentlige opretholder et fristed, der fremfor at bekæmpe narkotikamisbrug synes at virke som et forhandlingscenter. Det er derfor et spørgsmål, om der bør tages skridt til en sanering af dagcentret i Blågårdsgade, og om det bør overvejes, hvad man kan etablere som en virkelig hjælp for de unge stofmisbrugere.

Socialministeren (Eva Gredal): Lad mig indledningsvis understrege, at jeg har ikke noget som helst grundlag for at drage de af fru Ellen Strange Petersen refererede oplysninger i tvivl. Det spørgsmål, der er rejst, er imidlertid af så principiel karakter, at jeg mener, at det både kan og bør anskues ud fra mere generelle synspunkter, det vil sige ikke blot ud fra, hvad der er formålet med vor narkotikapolitik, men også ud fra en

[Socialministeren.]

overvejelse af, hvordan vi bedst kan realisere eller leve op til det, som bør være målsætningen.

Jeg tror ikke, at vore opfattelser kan være så forfærdelig divergerende, når det drejer sig om en målsætning. Når der er tale om problemer, der manifesterer sig i manglende forudsætninger for at fungere inden for rammerne af det til enhver tid herskende samfundsmønster, må vores opgave være at søge at give den enkelte de muligheder eller forudsætninger, der er afgørende herfor erhvervsmæssigt, helbredsmæssigt, holdningsmæssigt, ja, socialt i bredeste forstand.

Skal vi derimod drøfte metoder, kan forskellige opfattelser gøre sig gældende. Jeg behøver næppe at understrege, at hele resocialiseringsproblemet i forbindelse med narkotikabekæmpelsen er særdeles kompliceret, og noget helt centralt i denne forbindelse er vore muligheder for at bevare kontakten med klienten med henblik på at opnå og udbygge hans motivation for afvænnning.

Problemet for mig er her det enkle: skal vi være restriktive i vores politik og begrænse vores indsats til det klientel, der på forhånd har en gunstig diagnose som følge af, at de accepterer et i og for sig naturligt krav om umiddelbar afståen fra enhver forbindelse med narkotiske stoffer, eller skal vi være så fleksible, at vi anlægger en medmenneskelig forståelse af, at vi må være forberedt på at tage skuffelser?

For mig kan der ikke være tvivl om svaret. Vi må sikre os en så bred kontakt som muligt og derfor ikke være fordømmende, ja, diskriminerende i vores narkotikapolitik. Det betyder selvfølgelig ikke, at jeg positivt kan støtte, at vore behandlingsinstitutioner danner ramme om salg og videreförhandling af stoffer, men jeg er af den opfattelse, at en politik, der effektivt skal kunne forhindre dette, vil skade mere, end den vil gavne. Kort sagt, ved at bevare den størst mulige berøringsflade med narkomaner mener jeg, at vi gør det bedst mulige for at yde en effektiv bistand og bekæmpe problemet.

Jeg kan derfor ikke give tilsagn om iværksættelse af restriktive foranstaltninger, der 100 pct. vil kunne hindre, at der kommer narkotiske stoffer i vore behandlingsinstitutioner, men jeg er naturligvis villig til at se på, om det i de enkelte tilfælde måtte

være muligt at begrænse en overhånds- tagende handel med narkotika, uden at man derved mister kontakten med klienterne.

Ellen Strange Petersen: Jeg vil gerne sige tak til ministeren for svaret. Jeg forstod på det, at ministeren er villig til en videre drøftelse af forholdene eventuelt i narkotikaudvalget og også villig til at se på de enkelte forhold.

Jeg er fuldstændig enig med ministeren i, at der kan ses på narkotikaproblemet på mange måder. Men jeg tror, vi er enige om, at det, det gælder om, er at hjælpe de unge ud af misbruget, og så tror jeg, at det er meget farligt og uhensigtsmæssigt at have et sted, der ligesom fungerer som et fristed, og hvor man samler mange narkomaner. Jeg mener også, at det er uheldigt, at man ikke samarbejder med politiet. Jeg tror, alle har ønske om at hjælpe narkomaner med at komme ud af misbruget, og dette sted kan i hvert fald virke som en hjælp for narkomanerne til fortsat misbrug.

Jeg vil gerne henvise til, at man også i Århus en overgang havde de samme vanskeligheder med på én gang at holde kontakten med narkomanerne og hjælpe dem og samtidig hjælpe dem med at komme ud af misbruget. Der har man set sig nødsaget til at ændre behandlingsformerne, og jeg vil bede ministeren overveje, om man dog ikke også bør gøre det i København.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Auken* til undervisningsministeren:

„Agter ministeren at overveje at lempe immatrikulationsbetingelserne ved universiteterne, således at danske arbejdere sikres samme muligheder for studier her i landet, som de har ved svenske universiteter?“

Skriftlig begrundelse.

Baggrunden for spørgsmålet er, at Københavns universitet i sommer har afslået at immatrikulere to danske arbejdere, som begge havde opnået immatrikulation ved svenske universiteter. I det ene tilfælde fik en arbejdsmand afslag på en ansøgning om tilmelding til samfundsfagstudiet, selv om han havde fået adgang til det tilsvarende studium ved Gøteborgs universitet. I det

[Auken.]

andet tilfælde nægtede universitetet en snedker adgang til historiestudiet, selv om han var blevet indskrevet som historiestuderende ved Lunds universitet. Ved en tidligere lejlighed, efteråret 1969, har universitetet derimod givet en elektriker med de samme forudsætninger som de ovennævnte arbejdere adgang til at studere.

Afslagene har givet anledning til kritik i dagspressen, ligesom formanden for slagteriarbejderne i Vejle, Egon Hansen, har kritiseret afgørelsen, jfr. Information den 1. november.

Formålet med spørgsmålet er at foranledige ensartede regler ved universiteterne og de højere læreanstalter gennemført, så folk uden studentereksamen eller tilsvarende eksamen kan få adgang til de højere uddannelser, når de har vist vilje og evne til at gennemføre disse uddannelser. En sådan lempelse skete i Sverige i 1969, og den ville kunne bidrage til at forkorte den store afstand mellem universiteterne og samfundet.

Auken: I de senere år er der sket en glædelig lempelse af adgangen til de højere læreanstalter i Danmark. Ved f. eks. Århus universitet er det efterhånden fast praksis, at der gives dispensation til alle ansøgere med HF, HH, journalistuddannelse, teknikum eller tilsvarende uddannelse. Dette er glædeligt, da denne udvidelse også fører til en mindre skæv social rekruttering til de højere uddannelser, end vi desværre har det i dag. Men derudover vil det være et stort fremskridt, hvis almindelige mennesker i erhvervslivet, der på anden måde har erhvervet sig de fornødne forkundskaber, fik lejlighed til at studere ved de højere læreanstalter.

I den konkrete sag er der tale om to arbejdere, som begge i 3 år har fulgt den intensive uddannelse, der gives på svenske højskoler, efter at have gennemgået almindelig højskole her i landet, og de er altså blevet nægtet adgang til Københavns universitet. Disse og andre ude i erhvervslivet i en tilsvarende situation må vi give så gode muligheder for at dygtiggøre sig som muligt. Universiteterne skal ikke være en akademisk enklave i samfundet, men netop en levende, åben del af samfundet.

I Sverige har man forsøgt med en sådan

lempelse af adgangsvejene. Man kan på grund af forskelligheder i det danske og svenske uddannelsessystem ikke umiddelbart overføre de svenske regler til Danmark, men må overveje regler med det samme sigte. Mit spørgsmål gælder altså alene, om undervisningsministeren overvejer sådanne regler, ikke den konkrete sag, som undervisningsministeren i hvert fald ikke kan lastes for.

Undervisningsministeren (Knud Heinesen): Spørgsmålet rummer, ikke mindst når man sammenholder det med begrundelsen, to sider, nemlig for det første, om der sker en ligelig behandling af ansøgninger fra danske arbejdere, som søger dispensation fra de gældende regler om optagelse på universiteterne, og for det andet, om der bør indføres en ændring af de generelle regler, således at danske arbejdere sikres samme studiemuligheder her i landet, som de har ved svenske universiteter.

De gældende regler om indskrivning ved universiteterne findes i en anordning af 5. maj 1967 med en enkelt senere ændring, og det er herefter universitetets rektor, der administrerer og tager stilling til de individuelle ansøgninger om indskrivning af studerende, der ikke opfylder kravet om studentereksamen eller en af de i øvrigt gældende generelt adgangsgivende eksaminer.

De indberetninger, som ministeriet hidtil har modtaget fra de tre universiteter, tyder på, at der, således som hr. Auken nævnte det, er sket en væsentlig liberalisering af praksis i de senere år. De enkelte konkrete sager har vi derimod ikke kendskab til i ministeriet. Jeg er imidlertid ganske enig med hr. Auken i betydningen af, at ansøgerne ikke får indtryk af vilkårlighed, og jeg har på grundlag af de foreliggende oplysninger umiddelbart samme opfattelse som spørgeren af de i begrundelsen nævnte konkrete tilfælde, og jeg finder det derfor rigtig at indhente en udtalelse fra universitetets rektor.

Man må imidlertid i denne forbindelse være opmærksom på — og det forstod jeg at hr. Auken også var — at der er væsentlig forskel i forudsætningerne for de svenske optagelsesbetingelser og optagelsesbetingelserne her i landet. Det vil føre for vidt ved denne lejlighed at give en mere udførlig re-

[Undervisningsministeren.]

degørelse for de svenske bestemmelser. Jeg skal blot henvise til, at de har nøje sammenhæng med en ny eksamensstruktur ved de humanistiske og naturvidenskabelige hovedområder, hvorefter de studerende modtager en grunduddannelse svarende til 120 points, hvilket er det omfang, der svarer til 3 års studier, at der yderligere er en sammenhæng med indførelsen af et nyt gymnasialt skolesystem i Sverige, og at forsøgsordningen med, at alle, der er fyldt 25 år og har mindst 5 års erhvervspraktik bag sig, har ret til indskrivning på universiteterne, rummer en række meget stærke begrænsninger. En af begrænsningerne er således, at der kun er adgang til studier i visse fag og kun op til et niveau svarende til 60 af de før nævnte 120 points.

Ordningen for dem, der opnår en dispensation her i landet, er således væsentlig fordelagtigere end den svenske ordning, idet de pågældende har adgang til en afsluttende universitetseksamen. Det indgår derfor som en forudsætning i den danske dispensationspraksis, at den pågældende har en rimelig udsigt til at gennemføre studiet.

Jeg deler ganske spørgerens opfattelse af, at danske arbejdere og andre ansøgere med en utraditionel baggrund bør have videre muligheder end hidtil for at kunne påbegynde et universitetsstudium eller andet videregående studium. Dette kan løses ikke blot ved en mere liberal administration af de gældende immatrikulationsbestemmelser, men også i forbindelse med en omlægning af studiestrukturene i det hele, eksempelvis indførelsen af basisuddannelser, som formentlig vil være en realitet fra næste sommer. Og jeg skal gøre mit bedste for, at vi når frem til en mere tilfredsstillende løsning på den rejste mere generelle problematik.

Auken: Jeg vil gerne takke undervisningsministeren for det svar, jeg har fået her. Jeg forstår, at der mellem ministeren og mig ikke hersker nogen uenighed, hverken om den konkrete sag eller om det videre

sigte med universitetspolitikken. Det, der må være målet for vores universitetspolitik, må være at sikre det åbne universitet, det universitet, der er åbent over for samfundet. Jeg tror også, det lå bag ved protesten fra slagteriarbejderne i Vejle mod netop afslaget til danske arbejdere, at man føler, at danske arbejdere og folk ude i erhverv ikke har de samme muligheder som folk i andre befolkningsgrupper for at dygtiggøre sig ved universiteterne.

Med hensyn til dette om udsigten til at gennemføre et studium, som spiller en så stor rolle ved administrationen af de gældende bestemmelser, må man vel sige, at folk, der, selv om de har været i mange år i erhverv, alligevel har forsøgt at dygtiggøre sig og erhverve de fornødne forkundskaber, formentlig vil have en større motivation end mange af de unge, som kommer umiddelbart til universiteterne fra gymnasier, HF osv., hvor den samme grad af selvstændighed og motivation ikke er til stede.

Lad mig slutte med at spørge ministeren: selv om ministeren ikke kender de konkrete sager — og det er der jo ikke noget at sige til, da ministeren ikke administrerer de konkrete sager — ved ministeren så noget om omfanget af de sager, der ligger af tilsvarende art som denne? Hvor stort er problemet?

Undervisningsministeren (Knud Heinesen): Som jeg nævnte allerede i mit første svar til hr. Auken, vil jeg tage en samtale med universitetets rektor om de konkrete sager, og så skal jeg benytte lejligheden til at spørge ham, om der er andre tilsvarende.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Stæhr Johansen* til statsministeren:

„Er statsministerens udtalelse i åbningsdebatten den 21. oktober 1971 om socialdemokratiet og regeringens forslag til en ny forsvarsordning (i Folketingstidende sp. 252) ikke længere aktuel?“

[Stæhr Johansen.]

Skriftlig begrundelse.

I åbningsdebatten udtalte statsministeren med henblik på det tidligere af socialdemokratiet fremsatte forslag om at nedskære forsvaret:

„Vi genfremsetter vort forslag med de, som jeg tror forsvarsministeren vil kunne bekræfte, forholdsvis mindre ændringer, som de hidtidige forhandlinger har givet anledning til, og så håber vi på en bred forhandling i det udvalg, der så bliver nedsat.“

Det er overraskende, at forsvarsministeren herefter — bl. a. i tv den 4. november 1971 — standser indvendinger fra sagkyndige imod forslaget med henvisninger til, at det skal undergå væsentlige ændringer, inden det fremsættes igen.

Enten må statsministerens udtalelse være uholdbar, eller også må det være berettiget, at de sagkyndige fremkommer med deres indvendinger imod det pågældende forslag.

Stæhr Johansen: Siden socialdemokratiet i 1968 brød med den linje, der har kendetegnet dansk forsvarspolitik siden 1960, ved at frigøre sig fra forsvarsforliget, har man haft svingende standpunkter, og nu, da man igen er blevet regeringsparti, har standpunkterne fortsat været svingende. Man behøver bare at tænke på, at i 1969 erklærede statsminister J. O. Krag, — som dengang det største oppositionspartis leder — på et pressemøde, at han gik ind for 12 måneders tjenestetid og vendte sig mod en hvervet hær. Men i april 1970 offentliggjorde socialdemokratiet et nyt forslag til en forsvarsordning her i landet, der byggede på en 5-6 måneders tjenestetid samt en hvervet hær.

Under åbningsdebatten for nylig udtalte statsministeren:

„Vi genfremsetter vort forslag med de, som jeg tror forsvarsministeren vil kunne bekræfte, forholdsvis mindre ændringer, som de hidtidige forhandlinger har givet anledning til.“

Overraskende er det derfor, at forsvarsministeren få dage efter i tv ifølge pressens referater udtaler, at forslaget, når det fremsættes i folketinget først i december, vil forelige i en anden skikkelse end den, man har kendt fra socialdemokratiets tid i opposition. Derfor er det, jeg spørger: hvad vil

regeringen og socialdemokratiet have folk skal tro på? Er statsministerens udtalelse fra åbningsdebatten den 21. oktober nu omgjort af forsvarsministeren den 4. november? Med den betydning, forsvaret har for Danmarks fred og sikkerhed, er en uklarhed som den, der er kommet efter den nye regerings tiltrædelse, efter min opfattelse meget uheldig. Derfor er spørgsmålet stillet.

Statsministeren (J. O. Krag): Hr. Stæhr Johansen sagde, at socialdemokratiet i 1968 brød med den linje, der i mange år har kendetegnet dansk forsvarspolitik. Ret beset var det vel venstre og konservative, der brød forsvarsforliget som pris for regeringsdannelsen med de radikale. Det er jo dér, vi har indledningen til, at der opstod uenighed mellem de fire partier, der i en lang årrække havde holdt sammen om dansk forsvarspolitik.

Så vil jeg gerne sige til hr. Stæhr Johansen som svar på hans spørgsmål, at det bygger på et forkert grundlag. Jeg tvivler ikke på, at hr. Stæhr Johansen er i god tro. Det er oplyst over for mig, at forsvarsministeren ikke i tv den 4. november udtalte, at forslaget skal undergå væsentlige ændringer, inden det fremsættes igen. Noget sådant blev sagt i en speakertekst. Jeg ved fra forsvarsministeren, at tv har indrømmet, at udtalelsen ikke er faldet, og man har beklaget misforståelsen. Spørgsmålet er altså stillet på et forkert grundlag, og det er det, der blev sagt i tiltrædelseserklæringen, der står fast.

Stæhr Johansen: Jeg vil naturligvis tage statsministerens bemærkninger til efterretning, men jeg må alligevel sige, at jeg ikke forstår, at man helt kan afvise spørgsmålet, for der faldt jo andre udtalelser i tv-avisen. F. eks. sagde forsvarsministeren i den, hvis jeg må bruge udtrykket, noget uvenlige form, som forsvarsministeren anvendte over for viceadmiral Helms, at det ville være klogt, om man ventede med kommentarer, til man så forslaget med bemærkningerne til det. De politiske overvejelser skulle ske i folketinget. Jeg må opfatte denne udtalelse til viceadmiral Helms som gående i samme retning som det, der lå imellem linjerne i mit spørgsmål til statsministeren, nemlig at det er væsentlige ændringer, man vil foretage. Når man netop til viceadmiralen, som

[Stæhr Johansen.]

kender socialdemokratiets tidligere forslag, og som også var modstander af det tidligere forslag, siger, at nu skal man vente, til man ser forslaget på folketingets bord, så må det for den, der føler sig sådan nogenlunde kvik i hjernen, forstås sådan, at der må være tale om væsentlige ændringer.

Det er jeg meget betænkelig ved. Jeg er betænkelig, fordi den tryghed, der bør være inden for forsvaret, meget let forsvinder, når forsvaret diskuteres på den måde. Der ved nedbryder man den arbejdsvilje og forsvarsvilje, som findes inden for forsvaret lige fra rekrut til general, og som ikke mindst findes i hjemneværnet, der jo i allerhøjeste grad bygger på frivillige, der af interesse for forsvarssagen deltager.

Jeg må derfor gentage, at jeg synes, situationen er noget uklar. Jeg mener, at statsministeren måske, også når han tager hensyn til, hvad der blev sagt til viceadmiral Helms, kunne bidrage til lidt større klarhed.

Statsministeren (J. O. Krag): Jeg skal ganske henvise til min første udtalelse.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om ejerlejligheder.

(Lovforslaget (nr. 15) findes i tillæg A. sp. 241, fremsættelsen i tidenden sp. 408).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 5-7 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene.

(Lovforslaget (nr. 16) findes i tillæg A. sp. 253, fremsættelsen i tidenden sp. 408).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri.

(Lovforslaget (nr. 17) findes i tillæg A. sp. 265, fremsættelsen i tidenden sp. 408).

Første behandling af forslag til lov om midlertidig offentlig støtte til almennyttigt boligbyggeri.

(Lovforslaget (nr. 18) findes i tillæg A. sp. 247, fremsættelsen i tidenden sp. 408).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Ove Hansen: Under valgkampen indtog boligproblemet mange steder, har jeg opfattelsen af, en meget fremtrædende placering i drøftelserne, og fra mange kandidaters side blev der givet udtryk for, at den boligmisere, vi har for øjeblikket, måtte indtage en særlig plads i det kommende folketingets drøftelser. Jeg er derfor særdeles tilfreds med, at boligministeren allerede nu har fremsat 4 lovforslag til en foreløbig afhjælpning af den boligmisere, vi desværre befinder os i.

Vi oplever for tiden det mærkelige, det paradoksale, at tusindvis af lejligheder står tomme. Vi ved, der er mange boligsøgende, og ved, at de boligsøgende kunne bruge disse lejligheder, som er af en god kvalitet og med godt udstyr. Når de ikke kan gøre brug af lejlighederne, skyldes det altså ikke lejlighedernes kvalitet, men den pris, der skal betales for dem. Ofte er det 18.000-20.000 kr. om året, der skal betales i husleje, og dertil kommer et boligindskud på 12.000-14.000 kr. Det er svært for mange, der har brug for en lejlighed, at gå ind i et lejemål på sådanne vilkår.

Vi har også set, at mange byggefirmaer og entreprenørvirksomheder for tiden må standse deres betalinger, og vi har desværre også set større ledighed inden for byggefagene for tiden. Jeg tror, ledighedsprocenten nu er oppe på ca. 16 her i hovedstadsområdet. Det kan kun give anledning til bekymringer i folketinget. For et par uger siden modtog folketinget en deputation med repræsentanter for byggefagene. Det, de gav udtryk for, var ikke lyse ting. De udtalelser, vi hørte, kunne ikke andet end gøre indtryk på dem, som modtog deputationen. Vi så også i sidste uge, at et større københavnsk boligselskab i kraft af mangel på arbejde måtte afskedige ca. 60 arkitekter og ingeniører på selskabets tegnestue. Jeg kender dette boligselskab særdeles godt. Jeg ved, det er et godt boligselskab, og når det nu nødsages til at afskedige ca. 60 af sine